

Recenze knihy Systém principů daňového práva autora Stanislava Kouby

doc. JUDr. Radim Boháč, Ph.D., Katedra finančního práva a finanční vědy PF UK

Daňové právo je neustále aktuálním tématem, ovšem více publikací a odborných článků lze nalézt k praktickým otázkám daňového práva. Oceňuji proto teoretické téma publikace a jeho teoretické zpracování. Autorovy závěry však mají nepochybně přínos jak pro teorii daňového práva, tak pro jeho praxi.

Publikace se skládá z úvodu a sedmi částí. Úvod a první část obsahuje metodologická východiska zpracování publikace. Ve druhé části věnované dani v materiálním smyslu autor uvádí vlastní vymezení daně. V této souvislosti lze ocenit autorův inovativní přístup k vymezení pojmu daň, proto považuji tuto část z teoretického hlediska za velmi přínosnou. Na tomto mém závěru nemůže nic změnit ani skutečnost, že osobně se neztotožňuji s vnímáním daně jako závazku, které autor uvádí jako stěžejní. Autor identifikoval definiční znaky daně v materiálním smyslu, některé ostatní běžně uváděné znaky daně považuje za pouze zdánlivé. Co se týká autorem uváděných zdánlivých znaků daně, tak u některých zcela souhlasím, že jde o zdánlivé znaky (pravidelnost, neúčelovost), u některých je možné akceptovat, že nejde o znaky, ale principy (spravované veřejnou korporací, výnos ve prospěch veřejného rozpočtu), u tří (stanovení zákonem, peněžitě plnění a nenávratnost) si myslím, že by definičními znaky daně v materiálním smyslu měly být. Uvedené rozdíly ve vnímání daně autorem a mnou jsou do jisté míry determinovány autorovým důrazem zejména na materiální stránku věci a přirozenoprávní přístup, na rozdíl od mého důrazu i na formální stránku věci a více pozitivněprávní přístup. Třetí část je zaměřena na pojem poplatku. Její pojetí je ve své podstatě shodné s částí týkající se daně. I v případě této části tudíž platí v zásadě mé vyjádření k části druhé. Obsahem čtvrté části je krátké zamyšlení nad principem rozdělení právního řádu na jednotlivá právní odvětví, které je velmi zajímavé.

Další části publikace pojednávají obecně o principech a jejich systému. Tyto části jsou pro samotnou publikaci velmi přínosné, neboť na jejich základě autor následně identifikoval a rozdělil jednotlivé principy. Velmi trefně autor popisuje rozdíl mezi principem a pravidlem. Pozitivní je rovněž autorova práce se zdroji, zejména zahraniční odbornou literaturou.

Poslední část publikace je zaměřena na jednotlivé principy v daňovém právu. Autor vytvořil „strom principů“, tj. snažil se uvést vztahy mezi jednotlivými principy, a dále stručně každý princip vymezil a charakterizoval. Za inspirativní považuji zejména pojednání o solidaritě nebo pojímání daní a poplatků jako zdroje ochrany lidských práv. Autor přistupuje k jednotlivým principům velmi široce a z

různých úhlů pohledu (např. uvádí, že hospodárnost má svůj původ v soupeření jednotlivých živočišných druhů). Vhodné jsou i příklady uváděné disertantem jiným typem písma.

Celkově hodnotím publikaci velmi kladně. Oceňuji inovativní přístup autora k tématu, a to přesto, že ne vždy s autorem názorově shoduji. Za velmi významné a přínosné považuji vytvoření tzv. stromu principů. **Publikace zcela nepochybně poslouží při praktické tvorbě a aplikaci daňového práva, bude tak využitelná, jak pro legislativce, tak pro daňové subjekty, správce daně a daňové soudy.**

V Praze dne 25. září 2017